

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Природничо-економічний факультет
Кафедра економіки підприємства

Кваліфікаційна праця
на правах рукопису

ДИПЛОМНА РОБОТА

здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти

на тему:

**Організація бухгалтерського обліку та контроль розрахунків з
дебіторами на енергетичних підприємствах**

Виконав: **Томчишин Богдан Миколайович**
студент денної форми навчання
спеціальності 071 Облік і оподаткування

Науковий керівник:
к.е.н., ст. викладач
Чаплінський В.Р.

Роботу допущено до захисту перед ЕК рішенням кафедри,
протокол № ____ від « ____ » _____ 2021 р.

м. Кам'янець-Подільський, 2021

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	3
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ	
БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З	
ДЕБІТОРАМИ	
1.1. Сутність, значення та класифікація розрахункових операцій	10
1.2. Методичні та організаційні підходи до організації обліку розрахунків з дебіторами	13
1.3. Нормативно-правове регулювання організації бухгалтерського обліку розрахунків з дебіторами на енергетичних підприємствах	21
РОЗДІЛ 2. СТАН ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ	
ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ДЕБІТОРАМИ НА ЕНЕРГЕТИЧНОМУ	
ПІДПРИЄМСТВІ	
2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства	30
2.2. Особливості організації обліку розрахунків з дебіторами на енергетичному підприємстві.....	39
2.3. Аналіз стану розрахунків з дебіторами ПП «Маяк»	44
2.4. Організація первинного, синтетичного та аналітичного обліку ...	53
2.5. Напрями удосконалення організації бухгалтерського обліку розрахунків з дебіторами	57
РОЗДІЛ 3. СТАН ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ КОНТРОЛЮ	
РОЗРАХУНКІВ З ДЕБІТОРАМИ ПІДПРИЄМСТВА	
3.1. Стан контролю розрахунків з дебіторами на підприємстві.....	63
3.2. Обґрунтування напрямів удосконалення контролю розрахункових операцій	70
ВИСНОВКИ.....	78
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	82
ДОДАТКИ.....	89

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

ПП – приватне підприємство

ВДЕ – відновлювальні джерела енергії

ПРРЕЕ – Правила роздрібного ринку електричної енергії

НКРЕКП, Регулятор – Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг

ГарПок – Державне підприємство «Гарантований покупець»

НП(С)БО – національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку

МСБО – міжнародний стандарт бухгалтерського обліку

МСФЗ – міжнародний стандарт фінансової звітності

П(С)БО – положення (стандарт) бухгалтерського обліку

ПКУ – Податковий Кодекс України

ЦКУ – Цивільний кодекс України

ЦПХ – цивільно-правовий характер

ВСТУП

Актуальність теми. Соціально відповідальний бізнес, розуміючи важливість збереження довкілля та поліпшення його стану, прагне всіляко мінімізувати шкідливість впливу своєї діяльності на навколишнє середовище.

Тисячі компаній в усьому світі встановили цілі з досягнення вуглецевої нейтральності: запроваджують заходи з енергоефективності, закупають електроенергію з відновлюваних джерел або виробляють її самостійно, відмовляються від використання викопного палива, електрифікують виробничі процеси й транспорт.

Саме заходи з енергоефективності та електрифікації надзвичайно важливі для зменшення шкідливого впливу на навколишнє середовище. Однак постає питання: з яких ресурсів буде вироблена електрична енергія? Передбачається, що в Україні до 2050 року частка електроенергії в структурі споживання енергоресурсів промисловістю становитиме 50% порівняно з майже 25% у 2019 році. Нові технології не лише дозволять зменшити використання вуглецеємних енергоносіїв, а й допоможуть оптимізувати їх використання у виробничих процесах. Запровадження нових технологій відіграватиме важливу роль, особливо у двох найбільш енерго- та вуглецеємних галузях: металургійній та цементній.

Україна підготувала проєкт «Другого національного визначеного внеску України до Паризької угоди» (НВВ2). У документі, зокрема, зазначається, що відновлювана енергетика може замінити стару вугільну генерацію. Очікується, що у 2030 році частка виробництва електроенергії з відновлюваних джерел становитиме близько 30% (включаючи великі гідроелектростанції).

За підсумками першого кварталу 2021 року частка виробництва електроенергії з відновлюваних джерел становила 5,5%, а разом з великими гідроелектростанціями – 11,4%. Тобто, частка «зеленої» електроенергії у споживанні становить 11,4%. Із збереженням поточних політичних трендів у

країні досягнення цілей НВВ2 у 2030 році видається примарним [17].

На фоні росту заборгованості виплат за «зеленим тарифом», та ретроспективним зниженням тарифу для промислових ВДЕ, у 2020 році темпи розвитку відновлювальної енергетики зазнали великий провал, в тому числі і темпи розбудови приватних СЕС. Тим не менше, станом на 01.01.2021 р. було побудовано 117 МВт об'єктів малої гідроенергетики [17].

Найбільшими виробниками «зеленої» електроенергії в Україні називають ДТЕК Ріната Ахметова (з часткою біля 25%), компанію Windcraft Карла Стурена, китайську CNBM (колишня Active Solar Ключєвих), VR Capital Річарда Дейтца в партнерстві з ІСУ Макара Пасенюка і Костянтина Стеценка, «Вітряні парки України» Максима Єфімова та Едуарда Мкртчана (син співвласника ІСД Олега Мкртчана) [19].

Здійснюючи реалізацію своєї продукції (електроенергії), енергетичне підприємство, як правило, надає кредит своїм покупцям. Якби продукція завжди продавалася за готівку, надходження грошових коштів було б постійним, але обмеженим. При продажу в кредит активізується реалізація товарів, робіт, послуг, але грошові надходження за рахунками відкладаються на час погашення дебіторської заборгованості.

Дебіторська заборгованість містить у собі всі вимоги підприємства до інших юридичних чи фізичних осіб щодо грошей, товарів чи послуг. Це заборгованість перед підприємством за відвантажені, але не оплачені товари, надані послуги та з інших операцій. Така різноманітність господарських відносин та розрахункових операцій з дебіторами зумовлює необхідність відповідного облікового супроводу та його організації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичним і методичним питанням організації обліку і контролю розрахунків з дебіторами присвячена значна кількість досліджень вітчизняних і зарубіжних науковців. Значний вклад у розвиток методології обліку дебіторської заборгованості вклали В. В. Сопко, В.М. Жук, М.Ф. Огійчук, Ф.Ф. Бутинець, В.О. Шевчук та інші. Досліджувалися методологія обліку розрахункових операцій, методика

оцінки дебіторської заборгованості, облікова політика щодо дебіторської заборгованості, організація договірних відносин та можливості погашення заборгованості з використанням фінансових інструментів. Зокрема, при дослідженні методології обліку дебіторської заборгованості Махота А.В. та Леонова Ю.О. надають власну класифікацію дебіторської заборгованості та її вплив на облік дебіторської заборгованості і звітну інформацію на дату балансу [26, с. 5]. Дослідженням процесів формування облікової політики щодо дебіторської заборгованості Н.В. Новицька пропонує систему організаційних заходів, об'єднуючи їх в окрему послідовність етапів їх проведення [32, с. 98]. Супрунова І.В. узагальнює типові проблеми відображення в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності дебіторської заборгованості та пропонує перелік елементів облікової політики підприємства щодо обліку дебіторської заборгованості [56, с. 358-359]. Цегельник Н.І. доповнює цей перелік ще кількома важливими організаційними процедурами [64, с. 80].

Грунтовні дослідження форм розрахунків та організації договірних відносин Пономаренко Н.М. свідчать про доцільність позабалансового обліку договірних прав та обов'язків підприємств з метою контролю їх виконання та уникнення втрат від несвоєчасного погашення боргу дебітором [39, с. 119].

Проте, на сьогодні надзвичайно актуальною проблемою державного рівня є розв'язання енергетичної кризи, регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, порядку купівлі та розрахунків за електричну енергію, вироблену на об'єктах електроенергетики з альтернативних джерел енергії. В зв'язку з цим обрана тема дослідження є актуальною та важливою в умовах сьогодення.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є обґрунтування теоретичних положень і розробка практичних рекомендацій з удосконалення організаційно-методичних засад організації обліку і контролю розрахунків з дебіторами енергетичного підприємства.

Для досягнення поставленої мети в роботі визначено такі **завдання**:

- визначити сутність, значення та класифікацію розрахункових операцій;
- вивчити методичні та організаційні підходи до організації обліку розрахунків з дебіторами;
- здійснити аналіз нормативно-правового регулювання організації бухгалтерського обліку розрахунків з дебіторами на енергетичних підприємствах;
- дослідити особливості організації обліку розрахунків з дебіторами на енергетичному підприємстві, зокрема підприємстві «зеленої» енергетики;
- проаналізувати стан розрахунків з дебіторами та контроль за ними у ПП «Маяк»;
- вивчити порядок організації первинного, синтетичного та аналітичного обліку розрахунків зі споживачами (покупцями, замовниками);
- окреслити напрями удосконалення організації бухгалтерського обліку та контролю розрахунків з дебіторами.

Об'єктом дослідження є розрахунки з дебіторами на приватному підприємстві «зеленої» енергетики.

Предметом дослідження є теоретичні, організаційні і методичні положення розрахунків з дебіторами підприємства.

Методи дослідження. Положення і наукові результати, розкриті у магістерській роботі, ґрунтуються на діалектичному підході до вивчення явищ та процесів навколишньої соціально-економічної реальності загалом й тих, що виникають у процесі господарської діяльності підприємств, зокрема. Поставлені у роботі завдання вирішено за допомогою комплексу загальнонаукових і специфічних методів дослідження. Системний підхід дозволив виявити та належним чином урахувати суттєві обліково-аналітичні аспекти розрахункових операцій як при розкритті їх теоретичних основ, так і під час розроблення низки рекомендацій методичного й практичного характеру щодо удосконалення розрахунків з дебіторами підприємства. Історичний й логічний методи використано при вивченні концептуальних

основ і методики організації первинного, аналітичного і синтетичного обліку розрахунків з дебіторами, підходів щодо оцінювання об'єктів обліку. Використовуючи метод балансового узагальнення, встановлено взаємозв'язок та взаємоузгодженість показників розрахункової дисципліни. Для виконання окремих завдань використано методи аналізу, синтезу, дедукції й індукції.

Інформаційною основою дослідження є вітчизняні, зарубіжні та міжнародні законодавчі й інші нормативно-правові документи, наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів, фахові періодичні видання, матеріали науково-практичних конференцій, офіційні статистичні дані, відомості інформаційних агентств, звіти аналітичних компаній, а також звітність ПП «Маяк» за досліджуваний період.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у поглибленні теоретико-методичних положень організації обліку розрахунків енергетичних підприємств, зокрема підприємств «зеленої» енергетики.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в тому, що розроблені автором пропозиції і рекомендації щодо удосконалення порядку розрахункових операцій можуть бути використані у практичних цілях. Впровадження пропозицій не лише у господарську практику підприємств, але й у діяльність аналітиків, аудиторів й інших користувачів сприятиме глибшому розумінню та належній аналітичній обробці облікових даних, підвищенню якості інформаційного забезпечення прийняття ними економічних рішень загалом.

Апробація результатів магістерської роботи. Основні положення магістерської роботи оприлюднені та отримали схвальну оцінку на Всеукраїнській науково-практичній Інтернет-конференції «Обліково-аналітичне забезпечення управління бізнес-процесами підприємства», (м. Херсон, 24-25 листопада 2021 р.).

Публікації. За темою магістерської роботи опубліковано 1 наукову працю (тези доповіді) «Організація обліку розрахунків зі споживачами підприємства «зеленої» енергетики» загальним обсягом 0,18 друк. арк. [59]

Структура і обсяг магістерської роботи. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних з 65 джерел та додатків. Викладена на 88 стор. комп'ютерного тексту, містить 13 таблиць та 12 рисунків.

ВИСНОВКИ

Результати проведеного дослідження за темою дипломної магістерської роботи дають підстави для наступних висновків:

1. Взаємовідносини між підприємствами, організаціями й установами, а також між ними і населенням, мають характер грошових розрахунків. Правильна організація і побудова обліку грошових розрахунків між підприємствами мають велике значення, оскільки забезпечують швидке завершення кругообороту оборотних коштів, перехід їх з товарної форми в грошову, створюють необхідні умови для безперебійної оплати придбаних товарно-матеріальних цінностей.

2. Розрахунки з дебіторами є безумовною складовою господарської діяльності підприємства. В першу чергу, вони виникають в процесі реалізації продукції, товарів, робіт послуг як продукту основної діяльності підприємства. Заборгованість дебіторів внаслідок таких операцій складає левову частку оборотних активів підприємства. Одночасно на підприємствах мають місце розрахунки з різними дебіторами: з працівниками, з державою, за нарахованими доходами, з іншими підприємствами щодо виданих авансів чи за пред'явленими претензіями тощо.

3. Для організації обліку розрахунків з дебіторами важливим методичним прийомом є визначення контрагента дебітором. Згідно НП(С)БО 10 контрагент визнається дебітором після здійснення господарської операції, внаслідок якої утворилася дебіторська заборгованість. На нашу думку, для організації бухгалтерського обліку розрахункових операцій необхідно класифікувати контрагента як дебітора заздалегідь, до укладення угоди або під час цих дій. Особливо це важливо для підготовки змісту контракту, для узгодження не лише змісту договору та форм розрахунків, а визначення штрафних санкцій в разі порушення умов виконання угоди, виплати неустойки, способів примусового стягнення боргу дебітора, вибору можливих економічних шляхів ліквідації сумнівних боргів. Ці дії тісно

пов'язані з організацією укладення договорів.

4. Організація визнання дебіторської заборгованості передбачає її класифікацію за видами та строками погашення. Важливим моментом при визнанні дебіторської заборгованості активом є визначення її як довгострокову та/або поточну дебіторську заборгованість.

5. Приватне підприємство «Маяк» діє на підставі ліцензії на постачання електричної енергії споживачу від 24.07.2018 року згідно постанови НКРЕКП №762 відповідно до Закону України «Про ринок електричної енергії» та Правил роздрібного ринку електричної енергії і укладає договір про постачання електричної енергії споживачу. Договір є публічним договором приєднання, який встановлює порядок та умови постачання електричної енергії як товарної продукції споживачу постачальником електричної енергії та укладається сторонами, з урахуванням статей 633, 634, 641, 642 Цивільного кодексу України, шляхом приєднання Споживача до умов цього договору.

6. Результати проведеного аналізу дають змогу зробити висновок, що заборгованість дебіторів перед ПП «Маяк» за 2018-2020 роки змінювалась більш-менш рівномірно, при цьому деякі споживачі (покупці) погасили повністю або зменшили суми своєї заборгованості (зокрема, ДП Енергоринок, Сібекс та ТОВ «Птахокомбінат»), а інші – навпаки, збільшили суми дебіторської заборгованості за досліджуваний період (ДП «Гарантований покупець» – найбільше за останній рік, ПАТ «НЕК «Укренерго», ТОВ «Генеруюча компанія Енергоперспектива», ТОВ «Поділля метал» та ФОП Рибак О.С.). В цілому за період з початку 2018 року і до кінця 2020 року дебіторська заборгованість у розрізі субрахунку 361 зросла з 1194054 до 4543789 тис. грн. або у 3,8 рази, що є дуже суттєвим збільшенням і негативно впливає на фінансово-господарський стан досліджуваного енергетичного підприємства.

7. Дану ситуацію можна пояснити тим, що впродовж 2020 року заборгованість ДП «Гарантований покупець» перед ПП «Маяк» зросла у 6,1

рази, що аж ніяк не залежало від приватного підприємства, оскільки це державний замовник.

На фоні росту заборгованості виплат за «Зеленим тарифом», та ретроспективним зниженням тарифу для промислових ВДЕ, у 2020 році темпи розвитку відновлювальної енергетики зазнали великий провал, в тому числі і темпи розбудови приватних СЕС. Тим не менше, станом на 01.01.2021 р. було побудовано 117 МВт об'єктів малої гідроенергетики.

8. Суттєвий вплив на організацію розрахунків з дебіторами має організація обліку її погашення та ліквідації. За нормальних умов господарювання ці питання так гостро не стоять. З метою забезпечення стабільності фінансових надходжень від погашення визнаної дебіторської заборгованості доцільним є проведення певних організаційних процедур та використання фінансових інструментів. До таких організаційних процедур відносяться: передбачення у контрактах умов виконання зобов'язань, форс-мажорних обставин відстрочки платежів, штрафних санкцій, можливості пролонгації тривалості договору; визначення можливості оформлення комерційного кредиту шляхом складання простого чи переказного векселя з виплатою відсотків; переуступка заборгованості кредиторю; продаж заборгованості банку з дисконтом – факторинг; ведення претензійної справи з розглядом у суді; укладання форвардних, форфейтингових контрактів та продаж опціонів.

9. Узагальнюючи результати дослідження організації обліку і контролю дебіторської заборгованості в системі управління енергетичним підприємством підкреслимо необхідність внутрішнього забезпечення регулюючими та узагальнюючими документами. Деталізацію вимог щодо підготовки інформації про управління дебіторською заборгованістю на підприємстві рекомендуємо забезпечити створенням внутрішнього стандарту управлінського обліку дебіторської заборгованості, бюджетного регламенту, бюджету дебіторської заборгованості на рік і місяць, платіжного календаря.

10. Крім того, організація обліку в управлінні дебіторською

заборгованістю вимагає розробки не тільки Наказу про облікову політику підприємства, де окреслюються обрані методологічні засади фінансового обліку дебіторської заборгованості, а і Наказу про систему управлінського обліку підприємства, де необхідно вказати розроблені нормативні акти, первинні документи та реєстри управлінського обліку дебіторської заборгованості підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Белозерцев В.С., Худякова О.С. Методика обліку та аудиту розрахунків з контрагентами на підприємстві. *Економіка та держава*. DOI: 10.32702/2306-6806.2019.1.73
2. Бондаренко О.С. Сучасні підходи до обліку дебіторської заборгованості у вітчизняній та зарубіжній практиці господарювання. *Інвестиції: практика та досвід*. 2008. № 18. С. 36-39.
3. Буряк І.О. Облікова політика, як складова організації обліку за розрахунками. *Науковий вісник Мукачівського державного університету*. 2015. С. 214-217.
4. Виробники «зеленої» енергетики заявили про невиконання урядом меморандуму. *Економічна правда*. 02.04.2021. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2021/04/2/672592/>
5. Витрати: Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16, затв. Наказом Міністерства фінансів України 31.12.1999 р. № 318. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>
6. Войтенко Т. Фінансові інструменти за МСФЗ: загальні принципи. Бухгалтер 911. URL: <https://buhgalter911.com/uk/news/news-1057865.html>
7. Воротнюк І. М. Особливості управління дебіторською заборгованістю малого підприємства. *Вінницький національний технічний університет*. 2019.
8. Гарантований покупець: державне підприємство. Офіц. сайт. URL: https://www.gpee.com.ua/about_us
9. Гнатенко Є.П., Горячківська О.С. Нормативно-правові засади обліково-аналітичного забезпечення розрахунків з покупцями та замовниками. «*Young Scientist*». № 10 (37). october, 2016.
10. Дебет-Кредит. Офіційний сайт журналу. URL: <https://news.dtki.ua/ua/accounting/reposts/38772>
11. Дебіторська заборгованість: Положення (стандарт) бухгалтерського

обліку 10, затв. Наказом Міністерства фінансів України від 08.10.1999 р. № 237. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>

12. Дохід: Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15, затв. Наказом Міністерства фінансів України від 29.11.1999 р., № 290. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>

13. Дроздова О. Г., Пашенко І. В. Проблеми обліку дебіторської заборгованості в Україні та шляхи їх вирішення. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2018. №5. С. 94–98.

14. Жарнікова В.В. Облік розрахунків з покупцями: систематизація поглядів та перспективи досліджень. DOI: <https://doi.org/10.32750/2018-0206>

15. Жолнер І.В. Фінансовий облік за міжнародними та національними стандартами: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 368 с.

16. Загальні вимоги до фінансової звітності: Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 (НСБО 1), затв. Наказом МФУ від 07.02.2013 р. №73, дата оновлення 03.08.2018. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>

17. «Зелена» енергетика: як бізнес стає екологічним. *Економічна правда*. 17 травня 2021 р. URL: <https://www.epravda.com.ua/projects/ekonomika-bez-vykydiv/2021/05/17/673870/>

18. Зелений тариф. Вікіпедія. URL: <https://uk.wikipedia.org>

19. «Зелений» тариф: борги «Гарпока» й «Укренерго» збільшилися до 25,1 млрд грн. *Finbalance: Фінанси та економіка*. 18.10.2021. URL: <https://finbalance.com.ua/news/zeleniy-tarif-borhi-harpoqa-y-ukrenerho-zbilshilisya-do-187-mlrd-hrn>

20. Інструкція по застосуванню Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: затв. Наказом Міністерства фінансів України 30.11.1999 р. № 291 (із змінами і доповненнями). URL: <http://www.ligazakon.ua>.

21. Інтерактивна бухгалтерія. Офіційний сайт. Аналітичні статті. URL: <http://www.interbuh.com.ua/ua/documents>

22. Кияшко О.М. Організація управлінського обліку дебіторської заборгованості. *FROM THE BALTIC TO THE BLACK SEA: THE FORMATION OF MODERN ECONOMIC AREA. BALTIC RESEARCH INSTITUTE OF TRANSFORMATION ECONOMIC AREA, RIGA*. 2017, С. 139-141.

23. Конституція України: затв. ВРУ 28.06.96 № 254/96. URL: <http://www.ligazakon.ua>

24. Ларина М. Зелена енергетика: між енергетичною бідністю та кліматичною кризою. *Спільне*. 12.07.2021. URL: <https://commons.com.ua/ru/zelena-energetika-mizh-energetichnoyu-bidnistyu-ta-klimatichnoyu-krizoju/>

25. Левченко З.М. Організація бухгалтерського обліку розрахунків з дебіторами. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/bitstream/123456789/265/1/Організація%20бухгалтерського%20обліку%20розрахунків%20з%20дебіторами.pdf>

26. Махота А.В., Леонова Ю.О. Бухгалтерський облік та аналіз розрахунків з дебіторами. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/7044/202.pdf>

27. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку 2000. Пер. з англ. за ред. С. Ф. Голова. К., ФПБАУ, 2000. 1268 с.

28. Міністерство енергетики України: офіц. веб-сайт. URL: <http://mpe.kmu.gov.ua>

29. Мічківський С.М., Прігунов О.В. Білінгова система обліку та аналізу розрахунків зі споживачами підприємств водопровідно-каналізаційного господарства. *Праці Одеського політехнічного університету*. 2011. Вип. 3(37). С.41-47.

30. Мордань Є. Ю., Соломаха А. О. Системний підхід до управління дебіторською заборгованістю підприємства. *Вісник СумДУ. Серія «Економіка»*. 2019. №2. С. 70–79.

31. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП, Регулятор): офіц. веб-сайт.

URL: <https://www.nerc.gov.ua>

32. Новицька Н. В. Облікова політика як інструмент організації бухгалтерського обліку розрахункових операцій. *Економіка та держава*. 2011. № 12. С. 96-99.

33. Облік розрахунків за електроенергію. *Все про бухгалтерський облік*. 03.04.2020. URL: <http://vobu.ua/ukr/analytics/consultations/item/oblik-rozrakhunkiv-za-elektroenerhiu>

34. Основи абонентського обліку: статті нарахування (послуги). *Мій дім: онлайн*. 12.07.2021. URL: <https://miydimonline.com.ua/blog/osnovy-statti-narakhuvannia>

35. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: затв. МФУ 30.11.1999 р., дата оновлення 10.01.2012. *Законодавство України*. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.

36. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI: URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>

37. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 24.05.1995 № 88, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 05.06.1995 за № 168/704. URL: <http://www.licasoft.com.ua/component/>

38. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: затв. Наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 р. № 879, дата оновлення 18.11.2016. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>

39. Пономаренко Н. М. Організаційно-методичні аспекти обліку розрахункових операцій підприємства. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка»*. Випуск 1(45). Т.2 С.116-120. URL: http://www.irbisnbuv.gov.ua/cgi/cgiirbis_64.exe

40. Порядок купівлі гарантованим покупцем електричної енергії, виробленої з альтернативних джерел енергії: затв. Постановою НКРЕКП 26.04.2019 №641, чинний, пот. ред. від 01.04.2021. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0641874-19#Text>

41. Порядок розрахунків на роздрібному ринку електричної енергії та порядок оплати за електричну енергію. URL: <https://zakarpatzbut.energy/>

42. Приватне підприємство «Маяк»: офіційний сайт. URL: <https://mayak.wpp.km.ua/>, дата звернення: 20.09.2021.

43. Про альтернативні джерела енергії: Закон України від 20.02.2003 №555-IV, чинний, ост. ред. 16.10.2020. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2343-12>

44. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 р. № 996-XIV зі змінами і доповненнями. URL: <http://search.ligazakon.ua/>

45. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом: Закон України від 14.05.1992 №2343-XII. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2343-12>

46. Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення конкурентних умов виробництва електроенергії з альтернативних джерел енергії : Закон України від 04.06.2015 р. № 514-VIII, чинний, пот. ред. від 01.07.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-19#Text>

47. Про затвердження нормативно-правових актів, що регулюють діяльність гарантованого покупця та купівлі електричної енергії за «зеленим» тарифом та за аукціонною ціною: Постанова Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг №641 від 26.04.2019 р., чинна, пот. ред. від 01.04.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0641874-19#Text>

48. Про затвердження Порядку встановлення, перегляду та припинення дії «зеленого» тарифу на електричну енергію для суб'єктів господарської діяльності, споживачів електричної енергії, у тому числі енергетичних кооперативів, та приватних домогосподарств, генеруючі установки яких виробляють електричну енергію з альтернативних джерел енергії: Постанова НКРЕКП №1817 від 30.08.2019 р., чинна, ост. ред. від 04.02.2021 р. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v1817874-19#Text>

49. Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: Наказ Міністерства фінансів від 02.09.2014 №879. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>

50. Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991 №1023-XII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1023-12>

51. Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг: Закон України №1540-VIII від 22.09.2016 р., чинний, ост. ред. від 13.11.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1540-19#Text>

52. Про ринок електричної енергії: Закон України №2019-VIII від 13.04.2017 р., чинний, ост. ред. від 13.11.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2019-19#Text>

53. Сахаров П.О. Відображення програм лояльності з використанням бонусів у бухгалтерському обліку. *Бізнес Інформ*. 2013. №10, С.316-321.

54. Сопко В.В. Бухгалтерський облік: Навч. посібник. Київський національний економічний ун-т. К.: КНЕУ, 2010. 578 с.

55. Сопко В.В., Завгородній В.П. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу: Підручник. Київський національний економічний ун-т. К., 2010. 258 с.

56. Супрунова І. В. Особливості організації бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості. URL: <http://pbo.ztu.edu.ua/article/download/36623/38693>

57. Сухар І.С. Аналітичний та синтетичний облік розрахунків з покупцями та замовниками. *Матеріали VII міжнародної наукової конференції присвяченої пам'яті О.С. Бородкіна «Розвиток системи обліку, аналізу та аудиту в Україні: теорія, методологія, організація»*. Київ: НАСОА. 2009.

58. Тараненко І.В. Дослідження і оцінка лояльності споживачів роздрібно-торговельної мережі в умовах економічної кризи. 2015. URL:

<http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4038>

59. Томчишин Б.М., Чаплінський В.Р. Організація обліку розрахунків зі споживачами підприємства «зеленої» енергетики. *Обліково-аналітичне забезпечення управління бізнес-процесами підприємства. Збірник тез. Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція. 24-25 листопада 2021 р. Херсон: Книжкове видавництво ФОП Вишемирський В.С., 2021. С.131-134.*

60. Топоркова О.В. Розрахунки з різними дебіторами в обліковому аспекті. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. 2011. №2 (14). С.136-143.*

61. Фарйон О.О. Дебіторська та кредиторська заборгованість: контроль та управління як запорука успішного розвитку. *Науковий вісник НЛТУ України. 2011. №21 (4). С.276-282.*

62. Фінансові інструменти: Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13, затв. Наказом Міністерства фінансів України від 30.11.2001 року № 559. URL: <http://www.nibu.factor.ua/ukr/info/instrbuh/psbu13/>

63. Фінансові інструменти: розкриття та подання: МСФЗ 9. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/IFRS_9_Ukrainian-compressed.pdf

64. Цегельник Н. І. Формування облікової політики підприємства щодо обліку дебіторської заборгованості в системі розрахунків з покупцями. *Облік і фінанси. 2014. №4. С. 77-81.*

65. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>